

נוהל ביטוח מתנדבים בשגרה ובחירום

1. כללי

- א. יש לוודא שכל מתנדב לפני הפעלתו יהיה מבוטח לפי חוק הביטוח הלאומי.
- ב. מתנדבים הפועלים ברשות המקומית יבוטחו הן כאשר מדובר בפעילות מתמשכת והן בהתנדבות חד פעמית (כמו גם מתנדבי חירום).
- ג. ביטוח המתנדבים הינו על פי חוק: **חוק הביטוח הלאומי (תקנות הביטוח הלאומי תשל"ח 1978)**. החוק כולל ביטוח מפני נזקי גוף שעלולים להיגרם למתנדב בפעילות ההתנדבות, הכנתה, בדרך אליה ובחזרה ממנה (כמוסבר בסעיף 5 ב').
- ד. תחומים נוספים – נזקי רכוש למתנדב או אחריות מקצועית או נזקי צד שלישי שנגרמו ע"י המתנדב, אינם מכוסים ולשם הסדרתם יש לרכוש ביטוח אחר.
- ה. הפניית מתנדב לפעולת התנדבות על ידי גוף שאושר לכך צריכה להינתן לפני שהמתנדב התחיל בפעולת ההתנדבות ("הפניה מוקדמת"). תוקפה של ההפניה הוא למשך שנה אחת בלבד, או קודם לכן, אם נקבע בה מועד מוקדם יותר. מתנדב הממשיך בפעילותו מעבר לשנה אחת - עליו לקבל הפניה מחודשת.
- ו. יודגש כי הכיסוי הביטוחי הניתן במסגרת תקנות הביטוח הלאומי תשל"ח 1978, הינו זהה לביטוח המוענק לנפגעי תאונות עבודה ולפיכך אינו כפוף למבחני רשלנות.

2. הסדרת הביטוח

- א. הרשויות המקומיות, כמו גם משרד הרווחה והשירותים חברתיים, הינן גוף ציבורי מוסמך הרשאי להפנות מתנדבים ישירות אל מול הביטוח הלאומי. ביטוח זה אינו כרוך בתשלום ועל מנת להשלימו יש לוודא שהתמלאו תנאי החוק.
- ב. לפיכך כאשר מדובר בפעילות התנדבות שלא בשכר, למען הזולת, מרצונו החופשי של המתנדב, הפעולה נמנית ברשימת פעולות ההתנדבות והמתנדב הופנה ע"י גורם מוסמך – המתנדב מבוטח.

3. כיצד מבטחים?

- א. טופס הפניה למתנדב (נספח מס' 1) מהווה את "פוליסת הביטוח" של המתנדב ובלעדיו לא יינתן כיסוי ביטוחי (ניתן לשנותו כל עוד הוא יכול את עיקרי הדברים ובעיקרם המשפט "טופס הפניה למתנדב").
- ב. במקרים מיוחדים, תעודת מתנדב או כרטיס מתנדב בתוקף נכון ליום הפגיעה תחשב כהפניה.
- ג. לפני תחילת ההתנדבות יש למלא טופס הפניה למתנדב הכולל פרטים על המתנדב, פרטי ההתנדבות ותאריך תחילת ההתנדבות. טופס זה יהא חתום על ידי הרשות (חתומה + חותמת).
- ד. טופס הפניה יש למלא אחת לשנה, מתחילת ההתנדבות או מתחילת השנה כאשר מדובר במתנדב ותיק. מתנדב אשר פועל במספר מסגרות או פרויקטים, יש לציין את כלל הפעילויות בטופס.
- ה. העתק מטופס הפניה יש לתת למתנדב ועותק נוסף ישמר בתיק ביחידה להתנדבות ברשות המקומית.

1. יש להכין רשימה שמית של כלל המתנדבים הכוללת שם מלא, מס' ת.ז. , כתובת ותאריך תחילת ההתנדבות. רשימה זו אין צורך להעביר לתחום התנדבות במשרד הרווחה והשירותים החברתיים או לביטוח הלאומי אלא לשמור ביחידה להתנדבות ברשות המקומית לצורך בירורים היה ובעתיד תוגש תביעה ע"י המתנדב. יודגש כי בהנחה וקיים קושי באיתור טופס ההפניה, תעמוד לזכות המתנדב הרשימה העדכנית הנשמרת בידי רכז ההתנדבות.
2. למתנדבים בפעילות חד פעמית, כולל מתנדבים לשעת חירום אין צורך למלא טופס הפניה מראש אלא רשימה שמית מסודרת שתישמר אצל הגוף המפנה. יודגש כי למתנדב שהופנה מראש לתפקיד בחירום חייבת להיות הפניה מוקדמת כך שיש לבטח מראש: צוותי צח"י או מתנדבים מיועדים לחירום.
3. אדם אשר סיים את תקופת התנדבותו יש לגרוע מהרשימה העדכנית (ולציין מועד סיום תפקידו) אך לשמור תיעוד ברשימות קודמות.

4. על מי חל ביטוח מתנדבים?

- א. כמתנדב נחשב כל אדם ללא קשר לגילו ולאזרחותו בתנאי שפעולת ההתנדבות נעשתה בישראל. לפיכך החוק חל הן על בני נוער מתנדבים והן על מתנדבי חו"ל כולל אוכלוסיות מתנדבים בעלי צרכים מיוחדים. לא יחשבו למתנדבים מי שמקבלים תמורה או טובת הנאה כלשהי עבור פעילותם כגון פר"ח, שח"ק, מעורבות אישית, מחויבות אישית וכיו"ב. יוצא מכלל זה מתנדב בשל"צ (שירות לתועלת הציבור) שפעילותו ללא שכר ולגביו יש הסדר מיוחד בחוק.
- ב. כל מתנדב בזמן חירום אשר פועל לשם הצלת חיים במובן הרחב שלה (חלוקת מים, הפעלת ילדים במקלטים וכו').

5. מה משמעות פעולת ההתנדבות לצורך הכיסוי הביטוחי?

- א. הכנת הפעולה ההתנדבותית (כולל עבודת הכנה משרדית, יזום, ארגון וכיו"ב)
- ב. הגעה למקום ההתנדבות וחזרה ממנו.
- ג. האמור לעיל כולל גם הסעת מטופלים או חלוקת מזון וציוד ובלבד שעונה על המטרות שיש בהם תועלת לאומית או ציבורית.
- ד. פעולת ההתנדבות עצמה (הנכללת ברשימת הפעולות המוכרות).
- ה. פעולות נלוות להתנדבות כגון הכשרות, הדרכות, ימי עיון, טיולים ומסיבות נכללות בגדר הכיסוי הביטוחי ככל שיוכח שהפעולה קשורה להתנדבות מטעם הגורם המפנה.
- ו. בחירום – כלל הפעולות הקשורות בהכנה לחירום (גם אם מועד החירום אינו קרוב) הפעולות הנכללות: הכשרה, הדרכה, אימון, תרגול, תגמול, הוקרה וכו'.

6. הגדרה

כ"מתנדב" נחשב מי שפועל בהתנדבות, שלא בשכר (הוצאות אש"ל הקשורות בביצוע פעולת ההתנדבות אינן נחשבות לשכר) למען זולתו, והופנה להתנדבות הזאת על ידי גוף ציבורי המוסמך להפנות מתנדבים, וההתנדבות נעשתה למטרות שיש בהן תועלת לאומית או ציבורית.

הערה: בביטוח מתנדבים אין הגבלה של גיל או תושבות אולם הוא מוגבל להתנדבות בשטח ישראל.

7. מי רשאי לבטח מתנדבים?

רשאים להפנות מתנדבים לפעולות התנדבות משרד ממשלתי, המוסד לביטוח לאומי, רשות מקומית, ההסתדרות הציונית, הסוכנות היהודית וכן כל גוף ציבורי שאושר על ידי שר הרווחה והשירותים החברתיים.

גוף ציבורי יקבל אישור כמוסמך להפנות מתנדבים אם התמלאו בו התנאים האלה:

- א. הוא מתנהל ללא כוונת רווח.
- ב. הוא מפעיל לפחות 250 מתנדבים במשך שנה, או שהוכר כגוף מפנה לעניין תקנות הביטוח הלאומי.
- ג. הנהלתו מורכבת משלושה בוגרים לפחות.
- ד. יש לו תקנון המסדיר את מטרותיו ודרכי עבודתו בהפעלת מתנדבים.
- ה. התקיימה בו פעילות סדירה במשך שישה חודשים רצופים לפחות בסמוך לפני שהגיש בקשה לאישורו כגוף ציבורי; או שהוכר כגוף מפנה לעניין תקנות הביטוח הלאומי (בנות בשירות לאומי בהתנדבות התשס"ב-2002).

8. נהלים במקרה של הגשת תביעה לתגמול

א. תגמולים במקרה של תאונה

מתנדב שנפגע תוך כדי ועקב פעולת ההתנדבות יהיה זכאי לאותם התגמולים הניתנים לנפגעי עבודה והתלויים בהם. התגמולים ניתנים למתנדב ללא תלות בגילו. כמו כן בן זוג/בת זוג של מתנדב שנפטר בפעולת ההתנדבות עשויים להיות זכאים להכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנים ואלמנות.

ב. מתנדבים - הגשת תביעה לתגמול

תביעה לתגמול יש להגיש בסניף המוסד לביטוח לאומי שבאזור המגורים על גבי **טופס תביעה לתשלום דמי פגיעה והודעה על פגיעה בעבודה**. הגוף המפנה להתנדבות חייב לאשר בנפרד את עצם קיומה של ההפניה וכן אתהפרטים הקשורים בפגיעה (תיאור הפגיעה, מקומה וכו'). הגוף המפנה יחתום על טופס התביעה במקום המיועד למילוי על ידי המעסיק. מתנדב שהיה **עובד שכיר** לפני שנפגע בפעולת ההתנדבות, יבקש **ממעסיקו** למלא את הפרטים האלה בטופס התביעה **לדמי פגיעה**: שכר עבודתו ברבע השנה שקדם לפגיעתו כמתנדב, תאריך תחילת עבודתו וכן תאריכי הפסקה וחזרה לעבודה - אם הפגיעה בעת ההתנדבות גרמה להיעדרותו מהעבודה.

ג. מתנדבים - הטיפול בתביעות מתנדבים

תהליך הטיפול בתביעות מתנדבים לתגמולים מבוצע בכפוף להוראות המקובלות לגבי אישור תביעות ותשלום גמלאות לנפגעי עבודה. דמי פגיעה למתנדבים בקיבוצים משולמים ישירות לנפגע ואינם מועברים לחשבון הקיבוץ, גם אם המתנדב ממשיך לשהות בקיבוץ לאחר הפגיעה. תשלום **דמי פגיעה** למתנדב מחו"ל, שחזר לארצו וזכאי עדיין לדמי פגיעה, יועבר לכתובתו בחו"ל בהתאם לכללים בדבר העברת גמלאות לתושבי חו"ל.

ד. מתנדבים - חובת תשלום דמי ביטוח

מימון התגמולים למתנדבים הוא על חשבון אוצר המדינה, ואין הגוף המפנה/המפעיל או המתנדב עצמו חייבים בתשלום דמי ביטוח לענף נפגעי עבודה. **אולם, על המתנדב לדאוג לביטוחו בענפי הביטוח האחרים במוסד לביטוח לאומי.**

ה. מתנדבים - פיצויים מצד שלישי

פגיעה במהלך פעולת התנדבות, המחייבת את המוסד לביטוח לאומי בתשלום תגמול ואשר נגרמה למתנדב על ידי צד שלישי (שאינו מעסיקו של המתנדב), מזכה את המוסד בפיצויים מהמזיק בגין התגמול ששולם על ידו למתנדב או שישולם לו בעתיד. המוסד יעביר את הפיצויים לזכות האוצר

1. מתנדבים - חישוב התגמולים

1. למתנדב שהיה עובד שכיר או עובד עצמאי לפני הפגיעה. חישוב התגמול ייעשה לפי הכנסתו ברבע השנה שקדם לפגיעה (בדרך זו מחושבות גם הקצבאות לנפגעי עבודה), ובלבד שהכנסה זו אינה פחותה מהכנסת המינימום למתנדב. הכנסת המינימום למתנדב מחושבת לפי מחצית הסכום הבסיסי כפול 3 - 13,136 ש"ח (החל ב- 01.01.2014). אם היתה למתנדב הכנסה פחותה מהכנסת המינימום למתנדב - תחושב הקצבה לפי הכנסת המינימום למתנדב.

2. למתנדב שלא היה עובד שכיר או עובד עצמאי לפני הפגיעה. חישוב התגמולים ייעשה כאילו הכנסתו ברבע השנה שקדם לפגיעה היתה שווה להכנסת המינימום למתנדב.

3. למתנדב בגיל 14-18. חישוב התגמולים ייעשה לפי הכנסתו מעבודה או על פי הבסיס שלפיו מחושבת הקצבה לאדם המצוי בהכשרה מקצועית - הכול לפי הסכום הגבוה יותר. כמו כן חלה עליו התקנה בדבר הגדלת קצבה לנכה שנפגע לפני שהגיע לגיל 18. בהגיעו לגיל 18 ולאחר מכן בגיל 21 מוגדלת קצבתו בהתאם לשכר הממוצע (קצבתו של מתנדב שנפגע בהיותו בן 18 עד 21 תוגדל בהגיעו לגיל 21).

4. מתנדב שנפגע לפני שהגיע לגיל 14. לא יהיה זכאי לתגמולים בכסף עד הגיעו לגיל 14. מגיל זה ישולמו התגמולים בהתאם לאמור בסעיף 3 למעלה. עם זאת, זכאותו לריפוי, החלמה, שיקום רפואי ושיקום מקצועי - תיקבע בלי קשר לגילו.

5. מתנדב שנהרג כתוצאה מפגיעה בפעולת התנדבות לפני שהגיע לגיל 14. אין התלויים בו זכאים לתגמולים, אלא מהמועד שבו היה מגיע לגיל 14 אילו נשאר בחיים (הקצבאות יחושבו בהתאם לאמור בסעיף 3 למעלה).

ז. ערעור על החלטת המוסד לביטוח לאומי

אם החלטת המוסד לביטוח לאומי אינה מניחה את דעתך, אתה רשאי לערער עליה לפני בית הדין לעבודה. את הערעור עליך למסור לבית הדין לעבודה בתוך 12 חודשים מיום שקיבלת את ההודעה הכתובה של המוסד לביטוח לאומי בדבר החלטתו.

ח. מתנדבים - למקבל קצבאות נוספות במוסד ובגופים אחרים

מתנדב או התלויים בו (בת/בן זוג וילדים), הזכאים לתגמול לפי חוק הביטוח הלאומי ולגמלה לפי חוק אחר (כגון חוק המשטרה נכים ונספים, או חוק תגמול לחייל הנפגע בהצלת חיי הזולת - התשכ"ה-1965), עליו לבחור בגמלה או בתגמול מכוח חוק אחד בלבד מבין שני החוקים המזכרים. על המתנדב להודיע למוסד לביטוח לאומי, אם הגיש תביעה בגין אותו מאורע לגוף אחר. הבחירה בין הגמלות תיעשה על ידי המתנדב בכתב לאחר שיקבל פרטים מפקיד המוסד לביטוח לאומי על הגמלה הרלוונטית.

9. מתנדבים - פיצוי בגין עוולה של מתנדב

מי שנפגע או ניזוק מעוולה שנעשתה בידי מתנדב במהלך פעולת ההתנדבות, ואין לו זכות לפיצויים מאדם אחר זולת המתנדב, רשאי להגיש תביעה לפיצויים. התביעה תידון בוועדה של שלושה חברים, שתמונה בידי שר האוצר לטיפול בתביעות מסוג זה.

10. דוגמא לטופס הפניה של התנדבות:

הריני מאשר בזה, כי המתנדב _____
ת"ד _____
כתובת _____
התנדב/ה לעבוד בתפקיד _____

למען (הגוף או האדם שלמענו נעשית הפעולה ומקום הפעולה) :

החל ביום _____ לתקופה של _____

הפניה זו ניתנה לעניין פרק י"ג " תגמולים למתנדבים " לחוק הביטוח הלאומי (מסח משולב) התשנ"ה-1995 (פרק 20 לחוק במסחו הקודם), שלפיו מבוססים מתנדבים מן הסוג הנ"ל בדומה לביטוח החל על נפגעי עבודה.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
שם וחתימת נותן ההפניה	חותמת	תאריך

*יש להוסיף את פרטי הקשר של הגוף ואיש הקשר המפנה.